

กองวิเทศสัมพันธ์
เลขรับที่ 255b
วันที่ 26 ต.ค. 2559
เวลา 14.55 น.

มหาวิทยาลัยมหิดล
เลขรับ 22589
วันที่ 26 ต.ค. 2559
เวลา 13.00

ที่ กท ๐๓๑๗.๕/๑๑๙๙

3. กองวิเทศสัมพันธ์

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖๒ ถนนวิภาวดีรังสิต
เขตดินแดง กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๙

เรื่อง เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง หัวขั้ว ๑ - ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้จัดทำเอกสารวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคง ฉบับที่ ๑/๖๐ หัวขั้ว ๑ - ๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ เรื่อง “กระแส Islamophobia ในบริบทของโลกปัจจุบัน” รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย สรุปได้ดังนี้

๑. Islamophobia หรือความหวาดวิตกต่อศาสนาอิสลาม เป็นคำที่เกิดขึ้นในราวทศวรรษที่ ๑๙๗๐ โดยปรากฏในงานเขียนเรื่อง Orientalism ของ Edward Said ได้แพร่ขยายมากขึ้นหลังการโจมตีตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ กระทรวงกลาโหมของสหรัฐฯ และเหตุการณ์ก่อการร้ายในยุโรป มีสาเหตุจากปัจจัยภายในและภายนอกศาสนาอิสลาม

๒. การก่อการร้ายและปัจจัยภายในและภายนอก ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนโดยเฉพาะในอเมริกาและยุโรป เห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นของชาวอเมริกันหลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ พบว่า ชาวอเมริกันและยุโรปมีความรู้สึกไม่ดีและหวาดระแวงต่อผู้ที่ก่อเหตุที่เป็นชาวมุสลิม และยังส่งผลทำให้ชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในอเมริกาและยุโรปถูกคุกคามอีกด้วย

๓. ความรู้สึกหวาดวิตกต่อกลุ่มคนต่างศาสนา แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจอย่างเหมารวม โดยไม่ได้สนใจรากเหง้าของวัฒนธรรมของศาสนานั้นๆ ที่มีคำสอนให้ผู้นับถือปฏิบัติตนเป็นคนดีเหมือนกันทุกศาสนา การแสวงหาหนทางแก้ปัญหา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ

๔. กองทัพอไทยและหน่วยงานด้านความมั่นคงจำเป็นต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้น รมต.ระวีการนำเสนอข่าว ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเสมอภาคกับประชาชน และส่งเสริมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ที่มีความตระหนัก ในประเด็นความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

จึงเรียนมาเพื่อกรณาทราบ

เรียน ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์
สมควรเวียนส่วนงานเพื่อเป็น ข้อมูล
ต่อไปโดยประจำเส้นสำคัญเกี่ยวกับ
Islamophobia

ขอแสดงความนับถือ

พันเอก

(อรรถเดช ประทีปอุษานนท์)

รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ทำการแทน

ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กองภูมิภาคศึกษา

โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๗๕ ๕๗๑๖

วัลลภ
26 ต.ค. 59

กัท
๑๖ ต.ค. ๕๙

งานบริหารเอกสาร ได้รับเรื่องคืน

(นางสาวสุรดา พฤษทลกุล)

วันที่ 27 ต.ค. 2559 เวลา 14:15

ส่งการแทน ผู้อำนวยการกองวิเทศสัมพันธ์

กระแส Islamophobia ในบริบทของโลกปัจจุบัน

จากเหตุการณ์ ๙/๑๑ ที่เกิดขึ้นที่สหรัฐอเมริกาในปี ๒๕๔๔ เหตุการณ์ระเบิดรถไฟที่สเปนและอังกฤษในปี ๒๕๔๗ และ ๒๕๔๘ รวมทั้งเหตุการณ์การบุกยิงชาลส์ เอ็บบ์โด ที่ฝรั่งเศส ในปีที่ผ่านมา และอีกหลายๆ เหตุการณ์การก่อการร้ายที่เกิดขึ้นทั่วยุโรปและอเมริกา ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก ซึ่งผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นกลุ่มติดอาวุธต่างศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ทำให้เกิดกระแส “Islamophobia” หรือความหวาดวิตกต่อศาสนาอิสลามขึ้นอีกครั้ง จนกลายเป็นกระแสสำคัญในบริบทของโลกปัจจุบัน ที่ส่งผลต่อความมั่นคง ดังนั้นการเข้าใจปัญหาและการค้นหาแนวทางการแก้ปัญหาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในอดีตสีผิว ชาติพันธุ์ และความแตกต่างทางด้านต่างๆ ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความแตกแยกของมวลมนุษยชาติ จนนำไปสู่ความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่าง เช่น การเหยียดสีผิวในสหรัฐฯ ที่มีมาอย่างยาวนานและได้กลับมาปะทุขึ้นอีกครั้ง และเหตุการณ์การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิวในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ทำให้ชาวยิวเสียชีวิตถึง ๓ ล้านคน เป็นต้น แต่ในปัจจุบันศาสนาและวัฒนธรรมดูเหมือนจะกลายมาแทนที่สีผิวและชาติพันธุ์ ทำให้กระแส Islamophobia หรือความหวาดวิตกต่อศาสนาอิสลาม กำลังเป็นประเด็นที่ถูกกล่าวถึงทั่วโลก

ความเป็นมา: จากการก่อการร้าย...ถึงกระแสความหวาดวิตกต่อศาสนาอิสลาม

Islamophobia เป็นคำที่เกิดขึ้นในราวทศวรรษที่ ๑๙๗๐ โดยปรากฏในงานเขียนเรื่อง Orientalism ของ Edward Said ต่อมา ในปี ๑๙๙๗ องค์กรพัฒนาเอกชนด้านความสัมพันธ์เชื้อชาติได้จัดทำรายงานเรื่อง อิสลามไม่ใช่ภัย: สิ่งทำลายสำหรับเราทั้งหมด (Islamophobia: A Challenge for Us All) ซึ่งได้แพร่ขยายมากขึ้นหลังการโจมตีตึกเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ และกระทรวงกลาโหมของสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๔๔ ทำให้เกิดกระแสความหวาดระแวงต่อผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามทั่วทั้งสหรัฐอเมริกา ต่อมาการก่อการร้ายยังลุกลามไปในหลายประเทศของยุโรป เช่น เหตุระเบิดรถไฟที่ประเทศสเปน เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๔๗ เหตุระเบิดรถไฟใต้ดิน ๓ แห่งในลอนดอน เมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘ ซึ่งในปัจจุบันการก่อการร้ายก็ยังคุกคามยุโรปอยู่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในฝรั่งเศส เบลเยียม และเยอรมัน โดยผู้กระทำส่วนใหญ่เป็นผู้ก่อการร้ายที่เชื่อมโยงไปถึงกลุ่มรัฐอิสลาม (Islamic State)

กระแส Islamophobia มีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกหวาดวิตกขึ้น โดยปัจจัยภายนอกศาสนาอิสลาม เกิดจากการกระทำของกลุ่มประเทศในโลกตะวันตกที่พยายามสร้างวาทกรรมให้ศาสนาอิสลามมีความน่ากลัวผ่านงานเขียน งานวิชาการ

สื่อ ทั้งโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต โซเชียลมีเดีย และภาพยนตร์ รวมถึงล่าสุดในการหาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา นายโดนัลด์ ทรัมป์ ตัวแทนจากพรรครีพับลิกันได้เรียกร้องให้สหรัฐฯต่อต้านผู้ที่เป็นภัยคุกคามต่อสหรัฐฯ ไม่ให้เดินทางเข้าประเทศ เพื่อป้องกันการก่อการร้าย ส่วนปัจจัยภายในศาสนาอิสลามเกิดจากคนบางกลุ่มที่ใช้ความรุนแรงและสร้างความเสียหาย เช่น กลุ่มอัลกออิดะห์ กลุ่ม IS เป็นต้น เมื่อกลุ่มเหล่านี้ก่อเหตุการณ์ที่สร้างความเสียหายก็มักจะถูกนำเสนอโดยสื่อทำให้ประชาชนในหลายๆ ภูมิภาคทั่วโลกเกิดความหวาดวิตกต่อชาวมุสลิม ปัจจัยเหล่านี้ยิ่งตอกย้ำภาพลักษณ์ของมุสลิม ให้ถูกนำเสนอไปในลักษณะที่ไม่ดี

สิ่งที่ตามมา: โลกแห่งความหวาดวิตก

จากเหตุการณ์การก่อการร้าย ปัจจัยภายนอกและภายในทำให้เกิดความรู้สึกหวาดวิตกของประชาชนทั่วโลก โดยเฉพาะในอเมริกาและยุโรป เห็นได้จากการสำรวจความคิดเห็นของชาวอเมริกันหลังเหตุการณ์ ๙/๑๑ พบว่า ชาวอเมริกันมีความรู้สึกไม่ดีและหวาดระแวงต่อผู้ก่อเหตุที่เป็นชาวมุสลิม นอกจากนี้ ยังส่งผลต่อชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในสหรัฐฯ พบได้จากการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ ขึ้นทั่วสหรัฐฯ ตั้งแต่การลอบวางเพลิงที่อยู่อาศัย

การบุกรุก ทำลายศาสนสถานของอิสลามในรัฐแอริโซนา การฉีกทำลายคัมภีร์อัลกุรอานในรัฐเท็กซัส การทำร้ายร่างกาย และการเลือกปฏิบัติต่อชาวมุสลิมในสถานที่ทำงาน เป็นต้น ส่วนในยุโรปความรู้สึกที่ไม่ดีต่อชาวมุสลิมและผู้อพยพก็ได้แพร่ขยายไปทั่ว เช่น ประเทศเยอรมันก็ได้ทำการสำรวจมุมมองของชาวเยอรมันต่อชาวมุสลิม พบว่าชาวเยอรมัน ๖๑% คิดว่าชาวมุสลิมไม่เหมาะสมที่จะอาศัยอยู่ในประเทศตะวันตก และชาวมุสลิมถูกคุกคามมากถึง ๕๗% สอดคล้องกับผลสำรวจในประเทศอิตาลีที่พบว่าชาวอิตาลี ๓๙% รู้สึกอึดอัดเมื่อได้ร่วมงานกับชาวมุสลิม ในขณะที่ฝรั่งเศสกลุ่มต่อต้าน Islamophobia ได้รายงานสถิติช่วง ๖ เดือนแรกของปี ๒๕๕๘ พบว่าชาวมุสลิมถูกคุกคามทั้งทางวาจาและทางกายเพิ่มมากขึ้นถึง ๕๐๐% โดยผู้หญิงถูกคุกคามถึง ๗๕% ส่วนผู้ชายถูกคุกคามเพียง ๒๕% เท่านั้น สอดคล้องกับรายงานผลสำรวจจากกลุ่มสิทธิชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในประเทศเบลเยียม ที่ระบุว่าเหยื่อของ Islamophobia ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงถึง ๗๓% ผู้ชาย ๒๓% และเป็นชาวมุสลิมที่มีอายุต่ำกว่า ๒๙ ปี ถึง ๙๔% ส่วนการสำรวจความคิดเห็นของชาวมุสลิมในสหราชอาณาจักร พบว่าชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในสหราชอาณาจักร มีความรู้สึกจงรักภักดีต่อสหราชอาณาจักรมากถึง ๙๕% และคิดว่าควรรักษาบทบัญญัติของสหราชอาณาจักร ๙๓% แต่อีก ๔๖% กลับคิดว่าชาวมุสลิมในสหราชอาณาจักร มีความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก จะเห็นได้ว่าชาวมุสลิมที่อาศัยในยุโรปมีการถูกคุกคามเพิ่มมากขึ้น โดยผู้ที่ตกเป็นเหยื่อส่วนใหญ่คือผู้หญิง อาจเนื่องมาจากลักษณะการแต่งกายที่บ่งบอกถึงศาสนาที่นับถือ

บทสรุปและวิเคราะห์: ทนทางยัขยั้ง Islamophobia

จากความรู้สึกหวาดวิตกต่อกลุ่มคนต่างศาสนา แสดงให้เห็นถึงการตัดสินใจอย่างเหมาะสม โดยไม่ได้สนใจรากเหง้าของวัฒนธรรมของศาสนาอื่นๆ ที่มีคำสอนให้ผู้นับถือปฏิบัติตนเป็นคนดีเหมือนกันทุกศาสนา การแสวงหาหนทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน โดยมีข้อเสนอที่สำคัญ ดังนี้ (๑) ผู้นับถือศาสนาทุกศาสนาต้องกล้าวิพากษ์วิจารณ์การกระทำของกลุ่มผู้ก่อการร้าย ที่ได้นำศาสนามาเป็นเครื่องมือในการสร้างความเสียหายและทำลายภาพลักษณ์ของศาสนาอื่นๆ ต่อสายตาคคนทั่วโลก (๒) ประเทศมหาอำนาจไม่ควรเข้าไปแทรกแซงประเทศที่มีการนับถือศาสนาต่างกัน (๓) สื่อควรทำหน้าที่นำเสนอข่าวสารให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงและนำเสนอข่าวด้านบวกในมิติต่างๆ ของแต่ละศาสนา (๔) หน่วยงานระหว่างประเทศ เช่น องค์การสหประชาชาติ (UN) หรือองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ต้องส่งเสริมให้ประเทศต่างๆ สร้างความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม (๕) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับนโยบาย ต้องเสริมสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจให้ประชาชนเกิดการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

โดยสรุปบทเรียนความสำเร็จจากประเทศที่ให้ความสำคัญกับการจัดการความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งในอดีตอินโดนีเซียเป็นประเทศที่มีความขัดแย้งทางด้านเชื้อชาติและศาสนาเป็นอย่างมาก ทำให้ต้องหาวิธีแก้ปัญหาโดยการสร้างอินโดนีเซียโมเดลขึ้นมา เพื่อใช้ในการสร้างความปรองดองในชาติด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การประกาศวันสำคัญของแต่ละศาสนาหรือของแต่ละเชื้อชาติเป็นวันหยุดราชการ เช่น วันขึ้นปีใหม่ของสากล ของมุสลิม วันตรุษจีน วันศุกร์ศักดิ์สิทธิ์ วันวิสาขบูชาของชาวพุทธ เป็นต้น นอกจากนี้รัฐบาลอินโดนีเซียยังได้กำหนดนโยบายแห่งการอยู่ร่วมกันเป็นหนึ่ง หรือ Diversity in Harmony เพื่อให้คนอินโดนีเซียที่ต่างศาสนา เชื้อชาติและวัฒนธรรมกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีระหว่างกัน ซึ่งนโยบายนี้ส่งผลให้ความขัดแย้งในอินโดนีเซียผ่านคลายลงมาก ประเทศต่างๆ จึงควรเรียนรู้จากอินโดนีเซียและนำมาปรับใช้ตามความเหมาะสมของสภาพสังคม

ขณะที่ประเทศไทยซึ่งเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและศาสนาแต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ โดยการยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมมาตลอด หากได้เรียนรู้วัฒนธรรม และประเพณี ของศาสนาอื่นๆ เพิ่มมากขึ้น ก็จะส่งผลดีต่อประชาชนเนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมศาสนา และภาษาที่แตกต่างกันอยู่แต่เดิมแล้ว ดังเช่น ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่ได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับความหลากหลายขึ้นในชุมชนแม่สะเรียง โดยให้ศาสนิกชนจากศาสนาอื่นๆ เข้าร่วมพิธีนิกาย (พิธีแต่งงาน) ของศาสนาอิสลาม เพื่อเรียนรู้พิธีกรรมและคำสอนเกี่ยวกับเรื่องการแต่งงานของชาวมุสลิม

สุดท้าย สำหรับกองทัพไทยและหน่วยงานด้านความมั่นคงจำเป็นที่จะต้องติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับประเด็นที่เกิดขึ้น รมต.ระวัง การนำเสนอข่าว ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ที่มีความเสมอภาคกับประชาชน และส่งเสริมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ที่มีความตระหนัก ในประเด็นความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม โดยเฉพาะศาสนาอิสลามให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กระแส Islamophobia ที่กำลังสร้างความเกลียดชังให้เกิดขึ้นในโลกเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทย

อ้างอิง

<http://www.deepsouthwatch.org/print/8715>
<http://www.pataniforum.com/single.php?id=588>
<http://halallifemag.com/islamophobia-criminalisation-arabic/>
<http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=958000136906>
<http://www.thaimuslim.com/home/13574>
<http://www.komchadluek.net/news/politic/207868>
http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1441442772

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนา SSC Focus กรุณาส่งข้อคิดเห็นของท่านมายัง คณะผู้จัดทำ (ศศย. สปท.) T/F : ๐ ๒๒๗๔ ๕๙๑๔ - ๑๖

๑. ท่านสนใจประเด็นใดเพิ่มเติม / เห็นว่าควรศึกษาเพิ่มเติม

การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ / เทคโนโลยี การทหาร พลังงาน / สิ่งแวดล้อม

อื่นๆ

๒. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

บทวิเคราะห์โดย น.ส. นิตยา งานไว ผู้ช่วยนักวิจัย ศศย.สปท.